

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Exhortationes|| Ad|| Religiosos

Dirckinck, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1704

1. De recta intentione operum. Thema. Omnia in gloriam Dei facite. 1. Corinth. 10.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51834)

REGULA XVII.
DE RECTA INTENTIONE
EXHORTATIO I.

Ostendit rectam in omnibus habendam intentionem.

T H E M A.

Omnia in gloriam Dei facite. 1. Corinth. 10.

V E L

Omnes rectam habere intentionem studeant. Reg. 17.

Celestis Sponsus singulari spon-
sam suam viden-
di desiderio in-
flammat. hinc
eam verbis sua-
vissimis com-
pellat: *Ostendo
mibi faciem tuam.* Cant. 2. Per faciem
verò D. Bernardus serm. 40. in Cant.
intentionem rectam intelligit: quem-
admodum enim in facie binæ sunt ge-
næ, quarum utramque si exhibueris
totam faciem ostenderis: ita pariter
intentio binas quodammodo genas
spirituales continet, quarum utram-
que sibi Dominus ostendi desiderat; ut
totam animæ faciem cernat. Genæ ha-
binæ ex Doctoris melliflui mente, sunt

*res & causa: res est id quod faciendum
suscipimus, opera scilicet quæ quoti-
die peragimus. Causa autem, est mo-
tivum & finis, quo permoti, opera &
exercitia nostra perficimus. Binæ verò
genæ, nunquā non sunt conjungendæ,
ut pulchrè niteant: neque enim altera
sine altera sufficit: si opus fuerit ma-
lum, intentio bonum haud reddet; si
opus extiterit bonum, intentio mala
bonitatem corrumpet, veluti Phari-
sæorum preces, eleemosynæ ac jejuniis
edocent; & in fure eleemosynæ dante
gratiâ, furtem perpetrante, liquet.
Quando autem ambæ, bonitate sua
sunt præditæ, & simul conjunctæ, miro
præstant nitore; non secus atque in
corpore, dum ambæ genæ suæ gaudent
pulchritudine, facies tota specie &
decoro*

decere emicat. Atque hoc Sponsus divinus insinuare voluisse videtur, dum Cant. 4. bis cum admiratione repetit: *Quam pulchra es amica mea, quam pulchra!* Ut utramque pulchritudinis partem ei inesse significet.

Quomodo autem binas hasce genas, rem scilicet & causam, opus & finem, actionem & intentionem, tam in statu ipso, quam in singulis exercitiis ac functionibus conjugere oporteat; præfenti exhortatione declarabimus.

I. Gena prima, sive res, de qua primo loco agendum est, duo complectitur: ipsum videlicet statum, in quo degimus, & actiones, sive exercitia tam corporalia, quam spiritualia, que in eodem obimus; in utrisque autem sincera intentio requiritur: nam & regula, & perfectio exigit: *Ut rectam intentionem habeamus, non solum circa vitam nostram statum, verum etiam circa res omnes particulares.*

Et primò quidem ordiamur à vitæ stato, in cujus susceptione atque aditu, nihil terrenum, nihil humanum; fluxum, caducumque nihil; sed solum, quod æternum ac divinum est, unice spectetur. Si enim statum religiosum amplecti; ut quietis fruare diebus, atque à cura ac sollicitudine victus & amictus, liber degas; erras in intentione circa vitæ statum, & una genarum tuarum minimè pulchra est; quia macula amoris proprii infecta est. Si etiam statum religiosum aggrediare, ut in virum omni tam humaniore, quam sublimiore scientiâ, ac doctrinâ præstantem evadas, atque in eo fine listas; fordosa est gena tua; quia natu-

ralis & humani finis pulvere respergitur. Si mundo relicto, religioni te mancipas; ut vel in sæculo, vel in Ordine, in hominum æstimatione, in honore & ore verferis, rursus nævo non levi facies tua derurpatur; quia vanitatis fuligine tingitur: quam ut eluas, longè alium tibi finem præstituras necesse est. Quemnam verò illum? Si nimirum vitam religiosam aggrediare; ut in ea, Deo tuo obsequium, servitiùmque fidele exhibeas: ut in propriam, & alienam salutem ac perfectionem incumbas: atque ita te totum Deo tuo, in holocaustum gratissimum, perfectissimùmque offeras, ut nihil cogites, quid te deinceps futurum sit; sed totum te Divinæ Providentiæ, ac Superiorum directioni sincerè committas.

Quare, mi Tyro, aut quisquis es, Religiose, qui fortè initio, à fine debito exorbitasti, genamque intentionis tue maculasti; ut maculam detergas, ejusmodi scopum tibi præfigito: Societas JESU, vel quilibet ordo religiosus, disciplinæ vigore florens, ætulum est tutissimum, ad quod libens, volensque confugio; ut damnationis æternæ pericula securus evadam. Ordo religiosus, Gymnasium & Schola omnium virtutum est; in quam à Deo optimo parente missus sum, ut omnigenam virtutem, diligens discipulus addiscam, eaque ex cultus Deo meo mirificè placem. Ordo religiosus, paradus est, in quo à Deo plantatus sum, non ut cum Eva serpentem blandientem ac decipientem audiam; verum ut, aut innocentiam, quam habeo

V u s illam,

illam, conservem; aut si perdidim; quantum licet recuperem; ac poenitentia, operumque bonorum fructus copiosos proferam. Ordo religiosus, terra sancta est, in quam translatus sum ex Aegypto; de qua verè dici potest: *Solve calceamenta de pedibus tuis, terra enim, in qua stas, terra sancta est.* Solvam igitur calceamenta passionum & vitiorum terrenorum; & in sanctitate ac iustitia serviam Deo meo, omnibus diebus vitae meae. Ordo religiosus stadium est, in quo sic curram, ut comprehendam: palastra est, arena est, campus est, in quo contra Mundum, Carnem, Daemonem, peccatum, haesim, perfidiam & idololatriam decertabo; & qua docendo, qua perorando, qua exhomologes excipiendo, aliisque charitatis opera exercendo, animas lucrari & in caelestem patriam devehere allaborabo. Denique Ordo Religiosus caelum quoddam est, ad quod me Dei misericordiae gratia singularis extulit, ut in eo vitam angelicam ducam; in ejus cognitione & amore proficiam; illum indefinenter laudem & glorificem; atque ita beatitudinem quandam modò aspicer, in terris; eandem postea perfectus in caelesti gloria aeternum continuaturus. Haec tua sit intentio, mi Religiose, pro statu tuo: Sic enim, cum & res, id est Ordo Religiosus, & causa seu finis, sit rectus & bonus, utraque gena tua pulchra erit.

Deinde lustrato jam statu, ad status functiones & exercitia descendamus. Hic rursus utramque genam Sponsi caelesti ostendere oportet, & quidem

pulchram, speciosam, sine macula aut ruga; idque in omnibus particulibus rotius diei actionibus: ut oculi nostri semper sint ad Dominum: *Scienti oculi servorum, in manibus Domini, ita oculi nostri ad Dominum Deum nostrum.* Actiones verò nostrae particulares sunt, quas indes ex ordinis praescripto perficimus. Novit actiones suas Tyro, novit Veteranus. Tyronis est orationi mentali & vocali insisteret; Missa sacrificio cum devotione interesse; sensus mortificationis freno cohibere; consuetudines pravas in circulo acquisite debilitare, & corrigere; inclinationes, propensiones, passionis inordinatas, domare ac cohibere, superare vitia; etiamque in finem operis poenosa animo libenti subire, ut ab externis hisce, interiora adjuvetur. Deinde opera externa humilitatis, promptitudine magna exercere atque in illa humilitatem internam quærere, animo prono & alacri, reprehensiones publicas & privatas acceptare; propriaeque palam profiteri culpam, ut haec ratione, interiorum patientiam, mansuetudinem, animi demissionem & ignominiarum amorem addiscat. Religiosi veterani munia sunt, praeter orationis, meditationis, sacrificii stata tempora, poenitentes pro tribunali sacro audire, pro concione dicere, variisque modis zelum animarum exercere. Res haec & actiones omnes bonitate sua sunt praeditae; quas si purè Dei amore agamus, causa quoque & intentio sua bonitate gaudet: atque ita gena utraque est pulchra, Deoque perplacet: accumsponsa dicere licebit illud Cant. 7. *is*

portis nostris omnia poma nova & vetera dilecte mi servavi tibi. Omnia enim illa opera sunt veluti poma dulcia, & fructus suaves, gratique divino palato quando illa in portis, id est in operationis initio offeruntur, & à Deo cum affectu suavissimo degustantur. Et quidem poma vetera servamus Christo, cœlesti Sponso, quando mortificationem veteris hominis, ejusque vitiorum, & pravaram cupiditatum rectâ intentione aggredimur: poma vero nova eidem servamus, quando in novitate vitæ ambulamus, & obedientia, humilitati, ceterisque virtutibus & actionibus etiam ad iaphoris sinceram intentionem præfigimus.

II. Gena altera ex mente D. Bernardi, est causa, seu motivum, aut intentio ipsa & finis, ob quem opera nostra peragimus; hæc verò intentiones possunt esse variae, ob varia motiva, quorum unum altero est præstantius: non secus atque in horto, flos flore, & herba una, altera est excellentior: atque ita similes reddimur genis Sponsi, de quibus Sponsa Cant. 5. *Gena illius sicut arcola aromatum, consistit à pigmentariis.*

1. Motivum primum est, quod respicit & metuit pœnas, aut in hac aut altera vita à Deo infligendas: & hæc est gena servilis: servi enim Domino suo bene famulantur, formidine pœnæ; si igitur dixeris: facio hoc opus, ut ignis purgantis, aut infernalis pœnas evadam; operaris formidine pœnæ; atque iste actus, licet non perfectissimus, licitus tamen est, ac meritorius; cum ad virtutem spei pertineat, quæ non tantum prosequitur bonum, sed fugit eri-

am malum: neque sic agendo peccatum ullum admittitur: nam Concilium Tridentinum sess. 6. c. 8. Sanxit: *Ut si quis dixerit, gehenna merum, per quem ad misericordiam Dei, de peccatis dolendo confugimus, vel à peccatis abstinemus, peccatum esse, anathema sit.* Idem est de operibus peragendis.

Secundum motivum, est spes præmiorum: atque hæc est gena mercenariorum, quorum est heris servire ob mercedem, & respicere ad lucrum. Si igitur in operibus tuis intenderis gloriam cœlestem, propriamque beatitudinem; spe præmii agis; atque hic actus licet non existat perfectissimus, est tamen meritorius, veluti idem Concilium eadem sess. 6. can. 21. definit: *Si quis dixerit justificatum peccare dum intente aterna mercedis, bene operatur, anathema sit.* Eâ enim intentione operabatur quoque Vates Regius, vir secundum cor Dei, velut ipse de se testatum reliquit: *Inclinavi cor meum ad faciendas justificationes tuas in aeternum, propter retributionem.* Psal. 118. 112. Pari modo fidelissimus Dei servus Moyses, teste Apostolo Hebr. 11. 25. *Magis elegit affligi cum populo Dei, quam temporalis peccati habere jucunditatem: majores divitias assumens, thesauro Aegyptiorum, improprium Christi: aspiciet enim in remuneratione.* Quod si tamen quis tali operaretur intentione, ut nisi pœnas aeternas formidaret, aut aeterna in cœlo præmia expectaret, non esset legæ Dei servaturus. Talis plus quam servilis animus, nõ mereretur profectò aeternam retributionem, sed pœnam. Merebitur tamen, retributionem, si voluntatem

Vu 3 peccan-

peccandi exclusit; & cum spe præmii ac retributionis, in statu gratiæ ad servanda Dei præcepta sese incitavit. Quo sensu D. Augustinus in Psal. 120. allerit: *Quando facis bonum opus, propter vitam æternam fac: si ideo facis, securus facies: hoc enim mandavit Deus.*

3. Motivum tertium amorem Dei & beneficia ejus ex amore in nos descendenti respicit. Hoc innuit S. Ignatius in regula, dum ait: *Propter charitatem, & propter eximia beneficia, quibus præveni nos.* Primum propter charitatem, quæ dilexit nos, quam testatur apud Jeremiam c. 31. *In charitate perpetuam dilexisti te.* Quæ charitas perpetua ac maxima, meretur, ut vicissim, ipsum toto corde redamemus, omniæque opera, ex puro erga ipsum amore, præstemus; ejus amorem, laudem, gloriam, beneplacitum ac gustum unice intendendo in omnibus. Deinde propter beneficia; quæ ad amorem inducant; ita tamen, ut magis Donanti, quam donis inhæreamus: neque otiosa fuit ejus in nos charitas: *In charitate perpetua dilexisti te:* ab æterno te diligendo, & innumeris in tempore donis, velut imbre continuo, perfundendo. Ecce anima mea: Deus Pater ab æterno dilexit te, filium suum tibi dando: Filius Dei dilexit te, pro te mortem ignominiosam oppetendo: Spiritus sanctus dilexit te, illuminando, sanctificando, ac tot donis te exornando: Omnipotentia divina dilexit te, creando te & conservando: Sapientia divina & Providentia dilexit te, in omni vita tua te dirigendo: Æternitas divina dilexit te, animam immortalem tibi commu-

nicando: Immenitas divina dilexit te semper tibi præsentiam suam assistendo. O quanta Dei tui erga te dilectio! quanta benevolentia & beneficentia! & quanto mutuo amore digna! Taceo innumera alia beneficia, communia & privata: ut quod sol te illuminet, aer ad respirationem conducatur, terra fistenter, ignis calefaciat; animalia, volucres, pisces, plantæ, fructus te nutrant, & vitam, virisque conservent. Taceo beneficia supernaturalia, sancta Sacramenta, verbum Dei, libros sanctos, exempla Christi & Sanctorum; aliæque innumera.

Hæc si serio perpendamus, an non merito, amore reciproco succedamus; ut tantum amatorem nostrum ac benefactorem toto corde redamemus, & omnia ex puro ejus amore faciamus, quo similes Sponsæ evadamus; de qua Sponsus Cant. 4. dixit: *Vulnerasti cor meum, soror mea Sponsa, & quidem, in uno oculorum tuorum.* Claudens nimirum oculum sinistrum timoris & spei, & aperiens dextrum charitatis, quomodo ita vulnerasti, ut oblivisci tui nequeam; quemadmodum vulneratus, vulneris sui non obliviscitur?

Quamquam ex ultimâ hac & perfectiore intentione ordinariè Religio perfectionis cupidus agendum est: nonnunquam tamen etiam aliis, licet imperfectioribus, motivis, fulcire mentem expedit: ejusdem sententiæ est S. Ignatius; qui, licet filios suos, tanquam genuinos aquilæ pallos altis evolare, sublimiorique intentione operari desideret, fatetur tamen, quod & hinc jurari debeant scilicet metu,

pœnæ, ac spe præmii: dum præsertim
vehemens ac periculosa peccandi oc-
casio se offert: aut arduum quoddam
aggrediendum est opus. Declaremus
exemplis. 1. Si gravissima te infester
tentatio carnalis: ad pœnæ metum
convola: *Memorare novissima tua, &
in æternum non peccabis.* Aut dic cum
Išaiā: *Quis poterit habitare de vobis cum
ignis devorante, & cum ardoribus sem-
piternis?* 2. Si Tyrannus, sub inter-
minatione gladii aut relictis, ortho-
doxam cogat abnegare fidem, aut ad
aliud flagitium potenter instiget: Dic:
*Nihil timeo eos, qui occidunt corpus, &
post hoc, non habent amplius, quod fa-
ciant; sed timeo eum, qui postquam oc-
ciderit, & corpus & animam perdere po-
test in gehennam.* 3. Si amor mundi, &
rerum terrenarum te sollicitat ad re-
spiciendum retro, ac deserendam vo-
cationem tuam: atque amore Dei su-
perare nequeas; vince metu pœnæ;
ingeminando sæpius minas aeterna
Veritatis: *Nemo mittens manum ad
aratrium, & respiciens retro, aptus est re-
gno Dei.* 4. Si intensos patiāte febris
altus, aut acutissimos calculi, denti-
tium, stomachi, capitisve dolores; spe
præmii celestis te anima; cum Paulo
ingeminans: *Non sunt condigna passio-
nes huius temporis ad futuram gloriam
quæ revelabitur in nobis.* 5. Si ingen-
tes sustineas persecutiones, confusio-
nes, humiliations, degradationes, de-
tractiones, accusationes falsas, aliāve
tribulationes; spe præmii te excita
cum dicto Apostolo: *Momentaneum
& leve tribulationis nostra, supra mo-
dum in sublimitate, æternum gloria pou-*

us operatur in nobis. 6. Graves &
assiduos si cogaris exantlare labores,
aut corporales, ab ortu diei ad occa-
sum circumcurfando, sudando, corpo-
ris vires fatigando & atterendo; aut
spirituales, dies integros in exhomo-
logeteris sedendo & pœnitentibus
noxas remittendo, in Gymnasiis do-
cendo, ex ambone ad populum peror-
ando, excita animum spe mercedis
coelestis: *Ego ero merces tua magna ni-
mis:* aut cum Hieronymo exclaman-
do: *Nullum tempus longum, nullus labor
durus videri debet; quo gloria aternita-
tis acquiritur.*

Hæc igitur ratione, metu pœnarum
& spe præmiorum juvari nos oportet;
non tamen decet, huiusmodi intentio-
ne tanquam primariā acquiescere; sed
ea ad amorem Dei attollenda est; Un-
de si interrogemur: quare memoriā
pœnarum, excitemus in nobis horro-
rem peccatorum; respondebimus; id
nos facere, ne excidamus ab amore
Dei. Item si petatur, cur memoriā præ-
miorum, utamur in arduis, reponem-
us; ne difficultatum vi ab amore Dei
retrahamur; aut impediamur in iis,
quæ ad Deum nos ducunt: Simili mo-
do Sponsa se juvabat Cant. 8. asserens:
*Lava ejus sub capite meo, & dextera il-
lius amplexabitur me. Lava est timor
pœnarum, caput, seu intentionem no-
stram sustentans: dextera est spes præ-
miorum, annexam habens charitatem,
quæ Deus nos amplexatur.*

Quapropter, Charissimi, ad hoc
semper viribus cunctis connitamur, ut
ambas genas nostras, Christo Domino
Sponsæ amantissimo, pulchras exhi-
beamus.

beamus. 1. *Rem*, id est statum, in quo Providentia Divina nos collocavit-purissimâ divinâ gloriâ intentione, amplectendo; ut in eo, veluti asylo, Gymnasio, paradiso, terra sancta, stadio, campo, celo sanctè ei deserviamus eumque laudemus & glorificemus. Actiones verò particulares, statui consentaneas, tam in se bonas, quàm adiphoras rectissimâ divinâ gloriâ intentione, ad Deum dirigamus: licet in arduis tentationibus nos metu peenarum; & in laboribus difficilibus, spe

pramiorum adjuvare ac sustentare valeamus. 2. *Causam*, id est intentionem; non more servorum, aut mercenariorum, sed more filiorum aut spoufarum, ex puro Dei amore concipiamus: tum quoniam ipse tanquam summum & infinitum bonum dignissimus est; tum quoniam tot tantisque nos beneficiis cumulavit; adeoque æquissimum est; ut nos totos & omnia opera nostra, ei ex amore sincerissimo rependamus.

EXHORTATIO II.

De intentione simplici & multiplici.

T H E M A.

Si oculus tuus simplex fuerit; totum corpus tuum lucidum erit. Matth. c. 6. 23.

Vel ex Regula.

oculus tuus. Matth. 6.

Hristus Dominus Redemptor noster aptè oculum hominis cum lucerna comparat, dicens: *Lucerna corporis tui est quem admoldum enim lucerna in tenebris præcedit, illuminat, ac viam commonstrat: ita quoque oculus noster, tanquam lux & dux lucem præbet, ducatum præstat, semitamque ostendit. Si oculus tuus simplex fuerit: id est llnus, purus, candidus, mundus totum corpus tuum, lucidum erit: & quasi totum oculatum: præviâ enim luce & di-*